

การพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

The Development of Solution Guidelines on Student problem by Cooperation of community in School under SakonNakhon Primary Educational Service

พิศณพพงษ์ วัชรเสถียร¹, ประสงค์ สายหงษ์²
Phitsanuphong Watcharasathian¹, Prasong Saihong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาการดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร 2. เปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปรึกษา ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ทั้ง 3 เขต ปีการศึกษา 2559 แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 56 คน ครูที่ปรึกษา 204 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 75 รวม 335 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. การดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมทุกด้านประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม ด้านการจัดประชุมผู้ปกครอง ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหาและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แตกต่างกันอย่างมี

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed., Graduate in Educational Administration, Mahasarakham University

² Faculty of Education, Mahasarakham University

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน, องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา, องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น, องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม ทั้งนี้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการป้องกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้โรงเรียนจัดทำข้อมูลในการจัดทาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามระบบ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วน โดยมีการกำกับนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง การแก้ไขปัญหานักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study performance and solution guidelines on student problem in school under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area and 2) to compare performance and solution guidelines on student problem in School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area. The study sample was comprised of 335 school administrators, guidance teachers, school board representatives, students' guardians representatives and students in school under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3 in academic year 2016 which selected by purposive sampling . The research tools were five rating – scaled questionnaires and conformity assessment forms . The statistical analysis was employed in terms of percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient.

The research finding as follows:

1. As a whole, the performance and solution guidelines on Student problem in School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area was at a high level. When each aspect was considered, it revealed that every aspect were at high levels. The highest means was Classroom meeting aspect and the lowest means was initial consultation aspect.

2. Comparative Results of the performance and solution guidelines on student problem in school under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area all of aspect as: homeroom, classroom meeting, initial consultation, The activities for prevention

and resolution problem and community cooperation had statistically significance difference at 0.01 level. When each aspect was considered, it revealed that school administrators and guidance teachers had difference opinion in Homeroom aspect and initial consultation aspect at 0.01 level of significance.

3. Solution guidelines on Student problem by cooperation of community in school under SakonNakhon Primary Educational Service Area. The 5 experts agreed upon the feasibility of the application at the high level in all of aspect as: classroom meeting, The activities for prevention and resolution problem, initial consultation and community cooperation and homeroom. The basic education commission define the prevention of student problems as a policy to all schools provide a system to prevent problems; to prevent and solve the problem by providing information to the school system to help students follow the system. It is also defined as an important and urgent policy with supervision follow up consistently and consistently.

Keywords: Development of solution guidelines, student problem, cooperation of community

บทนำ

สภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบต่อทบทวนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในทางที่ไม่ดีหลายประการ โดยรายงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพครอบครัวไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 5 - 9) พบว่าผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการไหลบ่าทางวัฒนธรรมทำให้พฤติกรรมความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และโทษกับตัวเด็กเอง สถานการณ์เด็กในปัจจุบันจึงมีความซับซ้อนทั้งในส่วนของปัญหาและการแก้ไขมากขึ้น ปัญหาพฤติกรรมที่ล้าสมัยของวัยรุ่นคือ วัยรุ่นไทยชอบเที่ยว สูบบุหรี่ ดื่มสุรา มีแนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัย

อันควรเพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญวัยรุ่นยังมีแนวโน้มจะพยายามฆ่าตัวตายเมื่อเกิดความกดดัน ในชีวิตมากกว่าวัยอื่น และยังเกิดอุบัติเหตุของภาวะอุปาทานระบาศ ซึ่งเป็นอาการที่สะท้อนความเครียด วิตกกังวลเพิ่มขึ้นจากอดีตหลายเท่า ในเด็กและวัยรุ่นหญิงร้อยละ 30 ถูกจับในคดีลักทรัพย์และถูกจับดำเนินคดียาเสพติดเพิ่มเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด ด้านการเสียชีวิตของเด็กวัยเรียนพบว่าเด็กเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมากที่สุดถึงปีละ 1,500 - 1,800 ราย ด้านปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งพบว่าเด็กไทยถูกทอดทิ้งเฉลี่ยวันละ 5 คน ส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งหลังคลอด และ 4 ใน 5 คน ของเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิดจากแม่อายุน้อย ก่อให้เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อนและไม่ได้เรียนหนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักในการนำนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดแนวทาง

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดมาตรการ สนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรม ส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการ คัดกรองเด็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการดูแล ช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถ ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิต ในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2547: 3 - 4)

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง จัดให้มีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิ เด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการดำเนินการตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรในการดำเนินงาน มีภารกิจหลักที่ เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรมประกอบด้วย ประการหนึ่ง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายรูปแบบทั้งด้านบวก และด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่ จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วย ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถ นำข้อมูลมาวิเคราะห์นักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่ความรู้สึกคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อ

ผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อย ที่สุด ประการที่สองการคัดกรองนักเรียน เป็นการ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล แล้วนำผลมาจำแนกตามเกณฑ์ การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น เพื่อแบ่ง นักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ หมายถึงนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผล ต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมใน ด้านลบ กลุ่มเสี่ยงหมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกิน ขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลอง สิ่งเสพติด ผลการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางลบ กลุ่มมีปัญหา หมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ เป็นปัญหาชัดเจนมีผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ ซึ่งอย่า ให้นักเรียนรู้ตัวเองว่าจัดอยู่ในกลุ่มใดเป็นความลับ ประการที่สาม การส่งเสริมและพัฒนาเป็นการ ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครู ที่ปรึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีความภูมิใจใน ตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาและเป็นการ ช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มที่มีปัญหากลับ มามีพฤติกรรมดีขึ้นตามสถานศึกษาหรือชุมชน มุ่งหวัง ประการที่สี่ การป้องกันและแก้ปัญหาคครู มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้ง การป้องกันและแก้ปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลย จนกลายเป็นปัญหาของสังคมในอนาคต ประการ ที่ห้า การส่งต่อในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วย เหลือหรือช่วยเหลือแล้วมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีเด็กที่มีความสามารถ พิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการ พิเศษเด็กด้อยโอกาสก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและ รวดเร็วยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาสกลนคร ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในแต่ละด้าน แต่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษามีความแตกต่างหลากหลายทั้งรูปแบบการบริหารจัดการ ช่วงชั้นที่เปิดสอน วัยของนักเรียนที่ต้องใช้จิตวิทยา และทักษะในการทำความเข้าใจนักเรียนที่ต่างกักัน ความรู้และความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแต่ละแห่งซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานทั้งสิ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2550: 8)

จากเหตุผลที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยในฐานะที่มีหน้าที่โดยตรง ในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียน ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน การส่งเสริม การดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมี ความสนใจที่จะศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบัน ปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียน และความต้องการแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วย

เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร จำแนกตามเพศและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

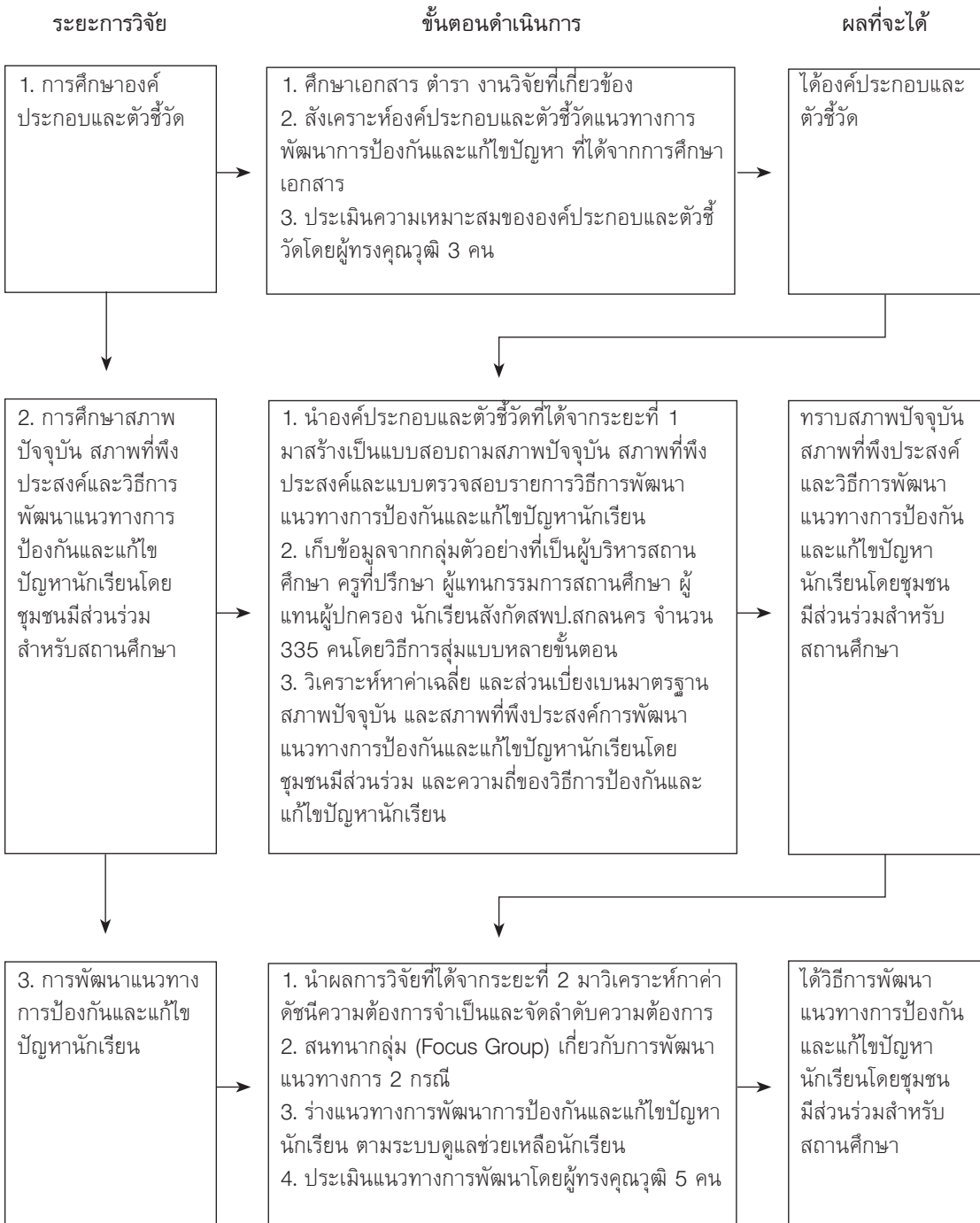
ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้ โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการและผลที่จะได้ แสดงโดยแผนภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่ได้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน ครูที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS ระดับเหรียญทอง จำนวน 2 คน และครูที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 1 คน

1.2 การศึกษาการดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง และนักเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด 638 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้น 11,654 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ชื่นพื้นฐาน ผู้แทนผู้ปกครอง และนักเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำนวน 335 คน โดย

การเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 43) และใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

1.3 การพัฒนาแนวทางการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

1.3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน จำนวน 1 คน 3) ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 1 รูป รวม 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ สอบถามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วม 5 ด้าน ดังนี้ 1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม 2. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 4. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5. การมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรงเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นตามขอบข่ายพัฒนาการป้องกันการป้องกันและแก้ไขนักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยใช้ปัญหาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในหาคุณภาพของเครื่องมือการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบสอบถามโดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 130) และการทำความเข้าใจมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 117)

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหาโรงเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมทุกด้านประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม ด้านการจัดประชุมผู้ปกครองด้านการให้คำปรึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครจำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม	ผู้บริหาร-ครู (n=335)	ชุมชน (n=335)	t	Sig.
1. องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม	3.45	4.35	4.77**	0.00
2. องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรม ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	3.79	4.43	0.65	0.71
3. องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น	4.18	4.58	4.23**	0.00
4. องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.03	4.45	0.82	0.64
5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.03	4.34	0.72	0.68
รวม	3.95	4.46	4.68**	0.00

จากตาราง 1 พบว่า การดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหาร ครูและชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การจัดกิจกรรมโฮมรูมและด้านการให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการป้องกัน และการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการป้องกัน และการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับของความเป็นไปได้
1	องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม	4.26	0.55	มาก
2	องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	4.56	0.56	มาก
3	องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น	4.43	0.58	มาก
4	องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.50	0.60	มาก
5	องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.35	0.56	มาก
	โดยรวม	4.42	0.37	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเห็นว่า การพัฒนาแนวทางการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลาตอนใต้มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรม ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา, องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูมนอกจากนี้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการป้องกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้โรงเรียนจัดทำข้อมูลในการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามระบบ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วน โดยมีการกำกับนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

1. การดำเนินงานพัฒนาให้นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลาตอนใต้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลาตอนใต้ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนโดยมีการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมตามกำหนดการและรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ฝ่ายบริหารทราบ มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมี

ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเรื่องและกิจกรรมตามสภาพปัญหาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง สนับสนุนให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียน โดยให้ผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต มีการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน เพื่อความสะดวกในการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อีกทั้งระดมแนวคิดในการพัฒนาให้นักเรียนรวมกันและจัดทำโครงการร่วมกัน ให้คำแนะนำ และเสนอความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน มีการส่งเสริมจัดบรรยากาศในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม การรู้จักปรับตัว และโรงเรียนมีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียน มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทางด้านบุคลิกภาพ มีการใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีการส่งเสริมจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในการให้คำปรึกษา มีการให้คำปรึกษาทั่วๆ ไปเพื่อช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาแก่นักเรียน มีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้ เทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน มีจัดส่งบุคลากรในโรงเรียนเข้าอบรม เพื่อการฝึกฝนทักษะการให้คำปรึกษาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักจิตวิทยา พัฒนาการ หรือความรู้อย่างต่อเนื่อง

มีการบันทึกและรักษาข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงไว้เป็นความลับ และเก็บข้อมูลไว้ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการส่งเสริมให้มีการติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้มีความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหา นักเรียน มีการส่งเสริมความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา มีการประสานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนจัดกิจกรรมชุมนุมที่นักเรียนสนใจ เช่น ชุมนุ่มดนตรีสากล ชุมนุ่มกีฬาฟุตบอล ให้นักเรียนที่เรียนเก่งจับคู่กับนักเรียนที่อ่อนเพื่อติวหรือสอนเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า มีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การดำเนินงานพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา โดยรวม และรายงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547: 94) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลอง เอี่ยมวิไล (2547: 12) ศึกษาสภาพ

ปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์ประกอบด้านการให้คำปรึกษา เบื้องต้น รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรม ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ไชยแสง (2547: 72) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ชัย साโพรวัลย์ (2546: 65) ได้ศึกษาผลการติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก คือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน การส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

ส่วนส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา นักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรประกอบด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น รองลงมาคือ องค์กรประกอบด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา องค์กรประกอบด้านการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือองค์กรประกอบด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกัน โดยครูที่ปรึกษา มีการดำเนินงานมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จะเป็นผู้ที่มอบนโยบายการดำเนินงานในการบริหารโรงเรียน วางแผนการดำเนินงาน และมีหน้าที่ในการประเมินผลการดำเนินงาน ส่วนครูที่ปรึกษา และครูผู้ปกครองจะเป็นผู้การดำเนินงานพัฒนา นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียนตามนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนที่วางแนวทางไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การดำเนินงานพัฒนา นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกัน โดยครูที่ปรึกษา มีการดำเนินงานมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ สุตินบุตร (2550: 78) ได้ศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูที่มีสถานภาพทางตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปรึกษา มีการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูมและด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้นมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ที่วางแนวทาง นโยบาย แนะนำ แนะนำ รวมทั้งเป็นผู้นิเทศ ติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียน ส่วนครูที่ปรึกษา จะเป็นผู้ที่คอยปฏิบัติงานตามนโยบายที่ผู้บริหารโรงเรียนได้วางแนวทางไว้ และการจัดกิจกรรมโฮมรูมนั้นเป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาที่ต้องโฮมรูมนักเรียนในความรับผิดชอบทุกวัน และคอยให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนในความรับผิดชอบของตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูที่ปรึกษา มีการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูมและด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้นมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน และผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 หมวดที่ 1 มาตรา 6 กล่าวถึง จุดมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัด ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศให้ปีการศึกษา 2555 - 2556 เป็น “ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด” และในปีการศึกษา 2556 การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นจุดเน้นสำคัญที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการและยกระดับให้มีความเข้มข้นมากขึ้น ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงได้มีมาตรการโรงเรียนในสังกัด พัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การดำเนินงานพัฒนาเด็กนักเรียนและการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนในโรงเรียน อำเภอธาตุพนม จังหวัดธาตุพนม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุวรรณรัตน์มาลี (2547: 138) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่าข้าราชการครูอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อ

ป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยให้โรงเรียนจัดทำข้อมูลในการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามระบบ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วน โดยมีการกำกับนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ส่งผลให้โรงเรียนทุกขนาดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครตระหนักและเห็นความสำคัญดังกล่าวแต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานนั้นยังมีข้อจำกัดบางประการ โดยโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากมาจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากร งบประมาณในการดำเนินงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น จึงทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของฉลอง เอี่ยมวิไล (2547: 82) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการป้องกัน และการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับสถาน

ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศึกษาสกลนคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก โดยองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมประชุม
ผู้ปกครองชั้นเรียน องค์ประกอบด้านการจัด
กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา องค์ประกอบ
ด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น องค์ประกอบด้าน
การมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์ประกอบด้าน
การจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการป้องกันแก้ไข
ปัญหานักเรียนเป็นนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่ง
จัดให้มีระบบการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน
เพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้
โรงเรียนจัดทำข้อมูลในการจัดทำระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามระบบ นอกจากนี้
ยังได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วน
โดยมีการกำกับนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
และสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมโฮมรูม ข้อที่
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูผู้สอน ได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมโฮมรูมที่เน้น
การพัฒนาทักษะชีวิต ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูผู้สอนควรมีการร่วมมือกันออกแบบกิจกรรม
โฮมรูมที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย

1.2 ด้านการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการเชิญวิทยากร
ภายนอกที่มีความรู้ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนมาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เห็นถึงความ
สำคัญของการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง
ชั้นเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรมีการเชิญวิทยากร

ภายนอกที่มีความรู้ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนมาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เห็นถึงความ
สำคัญของการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง
ชั้นเรียน

1.3 ด้านการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ข้อที่
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่น
ในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดังนั้นครู
ที่ปรึกษาควรมีการใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้
คำปรึกษาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และโรงเรียนควร
มีการนำครูที่ปรึกษาเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลัก
จิตวิทยาวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่มีการ
ส่งเสริมให้มีความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อ
แก้ไข้ปัญหานักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรจัดให้มี
กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อการแก้ไข้ปัญหา
นักเรียน และประสานหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
เข้ามาจัดกิจกรรมในการแก้ไข้ปัญหานักเรียน
อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้
กับงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อนำผลการวิจัยเป็น
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนางานสำหรับ
ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีหน้าที่โดยตรง

2.2 ควรศึกษาและติดตามประเมินผล
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ
จะได้วางแผนปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและ
ปัญหาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยกำหนดกลุ่มประชากรในระดับเขตการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). ชุดฝึกอบรมการปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จารุวรรณ รัตนมาลี. (2547). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลอง เอี่ยมวิไล. (2547). ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณรงค์ชัย สาไพรวลัย. (2546). การติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมพงษ์ แก้วอาจ. (2547). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร ไชยแสง. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมศักดิ์ สุตินบุตร. (2550). สังคมวิทยา: หลักการศึกษา วิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. (2550). สรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2549. สกลนคร: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.